

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LI (45)
Štev. (Nº) 10

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
26 de marzo - 26. marca 1992

MARKO KREMŽAR

Novi pristopi k starim nalogam

Slovenska država je postala del naše osebnosti in politične stvarnosti. Tej moramo do neke mere prilagoditi svoje življenje in delo tudi v zdomstvu.

Da pa bo domovina v svojem mladem državnem okviru mogla res upoštevati interese pa tudi mnenja vseh rojakov, čeprav žive po svetu, moramo tudi mi opraviti del naloge.

Prva dolžnost, katere ne more opraviti nihče namesto nas je, da resnično hočemo živeti kot Slovenci v svetu. Življenje je vrednota in obstoj slovenstva zunaj državnih meja ima globok smisel. Kot skupnost imamo nezmanjšano dolžnost do svoje preteklosti, do žrtev komunizma, do resnične podobe revolucije na Slovenskem. A zdaj ni več čas, da le ohranjamo spomin za prihodnost; zdaj je čas, da pričamo sodobnikom.

Imamo pa soodgovornost tudi za slovensko sedanost in bodočnost. Ni nam vseeno, po kakšni poti bo krenila demokratska Slovenija. Zato se moramo potegovati za svoje osnovne pravice, nato pa kot enakopravni državljani iste pravice odgovorno uporabljati za doseganje vsega, kar spoznamo kot pravično in prav.

Doseči moramo:

— Pravico do državljanstva na podlagi „ius sanguinis“ brez časovne omejitve za vse naše potomce, ki to hočejo.

— Odgovarjajoče državljanske pravice in obveznosti. Te obsegajo aktivno in pasivno volilno pravico. To pomeni: pravico voliti državnega predsednika, sodelovati pri volitvah v državni zbor ter izvoliti izmed sebe nekaj članov državnega sveta. Pomembna je tudi pravica predlagati in zahtevati od političnih predstavnikov ter oblasti izboljšanje zakonodaje predvsem v točkah, ki se tičejo tistih koristi ali vrednot, ki jih vsakdo spoznava kot bistvene za narodno rast.

— Enakopravnost vseh, ki so se borili in bili oškodovani v revoluciji. (Pokojnine, invalidnine, skrb za vdove in potomce, ki so tako ali drugače utrpeli osebno škodo. Gre tudi za dolgoročne posledice, na primer psiholoških motenj pri otrocih, ki so doživeli nasilja v zgodnji mladosti.)

— Poravnava moralnih krivic z legalno (juridično) razjasnitvijo odgovornosti za pričetek revolucije, za poboj ujetnikov in idejnih nasprotnikov po vojni ter za politični teror v prvih letih komunističnega totalitarizma. Sem spada tudi odgovornost oblasti za objektivni prikaz revolucije in samoobrambe predvsem v šolskih knjigah in javnih občilih.

— Ustanovitev in vzdrževanje zgodovinskega instituta, kjer bodo rojaki iz zdomstva skupaj z neprizadetimi zgodovinarji iz matične države zbiral zgodovinsko gradivo in pisali nepristransko zgodovino revolucije na Slovenskem.

— Zgraditev in vzdrževanje spomenikov na množičnih grobiščih pa tudi drugim žrtvam revolucije, ki so se komunizmu moralno ali s samoobrambo uprli.

— Poravnava materialnih krivic posameznikom, kolikor je to mogoče.

— Pomoč zdomcem, da bi pri doseganju upravičenih odškodnin imeli možnost

juridičnega zastopstva v obliki „branilca odsotnih“.

— Proračunsko podporo ministrstva za zdomstvo za izredne potrebe organizacij, ki delujejo v diaspori. Kljub temu ostaja bistveno, da emigrantske ustanove in založbe delujejo kot do sedaj iz lastnih virov, da ne postanemo pasiven objekt v narodnem občestvu.

— Podporo zdomcem političnih beguncev, ki niso zapustili domovine prostovoljno, v obliki študijskih stipendij na srednješolski, visokošolski ali profesionalni ravni, katere naj krijejo tudi potne stroške, a stavijo kot pogoj določeno stopnjo izvrstnosti. Vsak potomec beguncev naj ima pravico do enega štipendiranega študijskega potovanja v življenju. To je razmeroma majhna poravnava krivice prisilnega zdomstva. (Isto naj velja za učitelje, ki brezplačno učijo v zdomstvu.)

— Povezavo Slovenije v svetu z vsem slovenskim občestvom, ki naj se uresničuje po kulturnih, gospodarskih in političnih vezeh.

To so dolgoročne, zahtevne, a vendarle izvedljive naloge.

Odpirajo se nova pota in sredstva za sodelovanje s celotnim slovenskim občestvom. Na razpolago so nam, na primer, časopisi v Sloveniji, ki objavljajo pisma bralcev in kjer bi marsikdo lahko napisal to, česar desetletja ni bilo mogoče posredovati rojakom doma. Naši pogledi naj odmevajo v narodni glavnini. Odsotnost takih pisem iz zdomstva lahko marsikdo v domovini razume kot nezanimanje za prijatelje pa tudi brezbriznost za slovensko prihodnost. Res, prišel bo čas, ko bodo ponatiskovali, kar je emigracija razmišljala, ustvarjala in ohranjala v teku desetletij, a ne čakajmo na to! Če nočemo biti za večino rojakov le spomin in zgodovinska zanimivost, moramo poseči v slovensko sodobnost.

Vse to je del velike naloge, ki jo nosi na svojih ramenih sedanji rod slovenskih zdomcev. Tudi od nas je odvisno, iz kakšnih korenin bo rasla nova demokratska Slovenija, pa tudi, ali bo znala uporabiti edinstveno priložnost, da ustvarjalno upošteva četrtino slovenskega naroda, ki živi zunaj meja matične države.

Priznanja RS se vrstijo

Do konca prejšnjega tedna je Slovenija priznalo že 48 držav, med njimi tudi prve afriške države, Burkina Fasso, pa tudi azijske in južnoameriške. Slovenija je vzpostavila diplomatske stike že s 31 državami, med njimi tudi s Paragvajem.

Pričenja se tudi vstop Republike Slovenije v mednarodne organizacije. Najvažnejši je vstop v Evropsko konferenco za varnost in sodelovanje, kar se je zgodilo na njenem sestanku 23. marca v Helsinkih. Poleg teh je Slovenija postala tudi polnopravna članica raznih športnih mednarodnih federacij in tudi Olimpijskega odbora.

Stavkovna farsa v Sloveniji

Dolgo in bombastično napovedana splošna stavka slovenskih sindikatov, s katero so se Slovenci soočili v sredo, 18. marca, je na koncu izpadla kot čisto navadna farsa, saj je dobila več kot očitne politične dimenzije. Le dan pred njenim začetkom je namreč stranka SDP (bivši komunisti) stavko javno podprla s plačalnimi oglasi v časopisih in z letaki, s čimer je praktično sindikatom naredila najslabšo uslugo. Organizatorji so bili že tako sporni Svobodni sindikati, ki sicer izhajajo iz nekdanjih socialističnih sindikatov. Slednji so bili navaden podaljšek bivšega sistema. Že samo dejstvo, da so ti isti sindikati še nekaj let nazaj preperečevali vsako pomisel delavstva na stavko, dovolj zgovorno govori o njihovi žalostni zgodovinski vlogi. Toda tako, kot so se številni ljudje po povratku demokracije čez noč iz komunistov prelevili v demokrate, je tudi z bivšimi političnimi organizatorji. Voditelj omenjenega sindikata Dušan Semolič, ki danes tako goreče brani delavske pravice, je še nekaj mesecev nazaj zavzel pomembne funkcije v najvišjih komunističnih vrhovih (do centralnega komiteja Zveze komunistov), danes pa sedanjo slovensko oblast „opozarja“ z izključitvijo električne energije in cestnimi blokadami.

Stavko so ves čas napovedovali kot „splošno“, vendar je na koncu od nje ostalo bore malo. Pokazalo pa se je, da so sindikati na Slovenskem politično izredno razdvojeni in da njihova vodstva od boja za delavske pravice še vedno bolj zanimajo politične igre.

Stavka pa je pokazala tudi na bogastvo demagogije slovenskega političnega življenja, saj je v mnogih delih Slovenije niso niti občutili. Prenovljeni komunisti so seveda po njej takoj pohiteli z ocenami o njeni uspešnosti.

Kolikor je torej res, da Slovenci živijo v krizi, ki bo trajala še nekaj časa, pa na drugi strani ni mogoče mimo tega, da jih nekateri politični kameleoni še vedno podcenjujejo, saj mislijo, da je slovenski narod tako hitro pripravljen pozabiti na bližnjo zgodovino. Zaveznitvo stavkovnih voditeljev s prenovljenimi komunisti je tako javno pokazalo, da si bivši oblastniki na vso moč prizadevajo spet osvojiti svoje nekdanje privilegije, ko so ljudem odrekli minimalne pravice političnega organiziranja, pozabljajo pa, da teh pozicij niso izgubili le v Sloveniji, ampak se jim je odrekla kar vsa svetovna zgodovina.

Marko Jenšterle
23. marca 1992

ALOJZ REBULA

Družina, št. 11, 15. marca 1992

Strah iz Dolomitov

V času, ko se slovenskim kristjanom očitajo totalitarne težnje, se je vredno ozreti ne na te težnje, ampak na več kot dokumentirano prakso kakšnega drugega akterja v slovenski zgodovini, ki po svojih naslednikih to očitaneje navdihuje.

Gre za eno od fars, ki so se v predpustni dobi odvile na Slovenskem. In to čisto v slo-gu, tipičnem za vzhodnoevropski komunizem, ko je „rehabilitiral“ nedolžne žrtve svojih justičnih umorov. Do takšne „rehabilitacije“ je prišlo zdaj pri nas: recimo do „rehabilitacije“ znamenitega nedolžnega umorjenca — slovenskega krščanskega socializma.

Prvaki Stranke demokratske prenovne in Krščansko-socialnega gibanja so namreč preklicali tisto znano Dolomitsko izjavo, ki je v februarju 1944 naredila konec tudi povsem formalnemu pluralizmu Osvobodilne fronte.

Ne vem, ali si je kakšen zgodovinar zastavil vprašanje: ali je bila Kardeljevi Partiji tista poteza sploh potrebna?

Je bil tisti pluralizem kaj več kot beseda? Ali ni Partija imela od vsega začetka vseh niti revolucije trdno v svojih rokah? Ali ni bil ves komandni kader partijski? Ali ni bila VOS, kakor je Kardelj zagotavljal Titu, ljubosumno zaprta pred nepartijci? Se ni dal Kocbek brez večjih težav pridobiti za partijsko linijo? Ni bila vsa njegova krščansko-socialistična tovarišija iz samih odpadnikov in presedlašev?

In še: ali ne bi Partija s takšno gesto dala nasprotnikom blesteč dokaz, da so imeli v svoji analizi revolucije prav — da je bila OF orodje KP?

Toda partijskemu cinizmu bi bil namesto vseh teh argumentov zadostoval en sam, in sicer naslednji: vodstvo krščansko-socialistične skupine bi bil v rokah parti-

jskih agentov, Kocbek bi bil sredi njih onemogočen in Osvobodilna fronta bi lahko pred svetom naprej vihtela svoj „pluralizem“.

Da Kardelj, ta mojster prevar, ni vedel tega?

Vedel je dosti več: na primer, da bi ne samo takrat, ampak tudi po vojni lahko priznal Kocbeku krščansko-socialistično stranko, mu dovolil njegovo revijo „Dejanje“ in nekaj poslancev v parlamantu, pa bi vse šlo naprej po partijski liniji kakor po olju. Mar niso imeli Čehi v dobi stalinističnega terorja več „strank“? Pa je njihov socializem neovirano cvetel. Prav tako bi neovirano cvetel na Slovenskem. Toliko kot češka se je na določeno kuho spoznala tudi slovenska partija. Domnevam, da bi mi tovariš Mitja Ribičič to samozavestno potrdil. Čemu je torej Kardelj proti vsem tem argumentom, ki so govorili za ohranitev pluralističnega slepila Osvobodilne fronte, tako zagrizeno vztrajal za njegovo ukinitve? Zakaj je morala biti krščansko-socialistična skupina za vsako ceno izločena tudi iz čisto formalne politične dialektike?

Vzroka sta mogla biti le dva.

Prvi: neznanska totalitarna požrtlost Stalinove slovenske ekspozičure, ki ji še kramp ni bil dober, če ni bil vpisan v partijo.

Drugič: strah pred kristjani, torej pred krščanstvom, torej v zadnjem nasledku pred Kristusom.

Očitaneje, ki so ga danes kristjani na Slovenskem deležni, ne more izvirati iz kakega drugega strahu. To je strah, ki se je bil razrastle že v Dolomitih.

Kar pa se tiče pripravljenosti Krščansko-socialnega gibanja, da tudi v prihodnosti sodeluje z novo partijo, bi človek rekel: Osel gre enkrat na led — kristjan pa naj bi šel dvakrat?

Razpad in razplod marksizma

Osnovne misli iz predavanja univ. prof. dr. Milana Komarja pri SKAS v Slovenski hiši decembra lani

V zadnjem letu smo bili priče hitrega političnega razsula marksizma v vzhodni in južni Evropi, kakor tudi razpad te ideologije po svetu. Zdi se, da je poraz marksizma popolen in dokončen. Toda po drugi strani je pa tudi zmaga marksistične ideje trenutno največja. Namreč idej, ki jih je marksizem prevzel od svojih prednikov in jih populariziral med maso.

Marksizem je spoj treh bistvenih idej prejšnjega stoletja, ki so:

— angleška ekonomska veda, ki ni študirala ekonomske teorije, ampak razmišljala o čutnem blagostanju, ne pa o univerzalnem dobrem;

— francoski socializem: ki je utopičen, zavrača privatno lastnino, ker je ta zaščita privatne osebe; in ta za socializem nima pomena;

— nemška klasična filozofija, ki je idealizem (Hegel, Fichte) in je najmočnejša filozofska struja na zahodu zadnjih 200 let. Je to najbolj razvita forma brezboštva in je duša vseh treh vplivov na marksizem.

Te ideje marksizma oziroma njegovih treh prednikov, ki jih je prevzel in imajo sedaj po porazu marksizma prav velik uspeh v zahodnem svetu, bi bile naštetje nekako v naslednjih 12 točkah:

1. Historični materializem

po katerem človeško zgodovino determinirajo le ekonomsko socialni dejavniki. Človeška misel je le gola nadgradnja tega. To velja tudi danes po svetu, ko so važni le ekonomski uspehi. Kot kristjani pa vemo, da je dobra ekonomija odvisna od pametnih, značajnih politikov in državljani. In ti so spet odvisni od pravega notranjega življenja.

2. Ideologija

ima danes po Marxu negativen pomen, in sicer lažno prikrievanje globljih ekonomsko-socialnih dejavnikov in zakritih interesov. Za nas pa pomeni svetovni nazor, praktično filozofijo. Zato danes ljudi ne zanima več načelna jasnost ali doslednost, ampak le trenutne koristi.

3. Kriticizem

Po Kantu, heglovski levici in Marxu moramo biti nezaupni do stvarnosti, do vsega prejšnjega, gojiti je treba radikalno skepso. Nikjer ni reda, zato ga mora vnesti človek (kar je protikrščansko mišljenje). Odnos človekove miselnosti do realnosti mora biti negativen, pesimističen. Svet ni stvarstvo, ni ustvarjeno po Bogu in zato nima smisla. Treba ga je popraviti, vnesti svoj red, marksistični ali drugačen.

4. Naravni red in objektivna resnica

Že iz prejšnjega sledi, da ker svet ni ustvarjen po božji zamisli, v njem ni reda, ki je ravno realizirana božja zamisel in zato logična, urejena. Zato tudi ni objektivne resnice, ki bi bivala ne glede na naše spoznanje, ki je tako lahko za vsakega drugačno. S tem je uničen vsak smisel za resnico in so odprta vrata za vsak od zunaj vnešen prisiljen in nasilen red.

5. Nravni red

Kjer ni resnice, tudi ni morale. Kajti s tem je podprta laž, ki je v začetku vsakega greha. Kjer ni resnice, je nepoštenost, ni časti, vse je le sredstvo za dosego trenutnih koristi, pa tudi ni zaupanja in vrednot, ki pa dejansko vodijo človeka po pravilni poti.

6. Prvenstvo prakse

Ker pred nami niso stvari, ustvarjene po zamisli Boga, pred nami ni ničesar, kar bi bilo treba premisliti, pozorno pogledati, ampak je treba vse na novo narediti, delati, apriorno plesti logične pajkove mreže ne glede na dano stvarnost. Ni kontemplacije ali sodelovanja z naravo. Kar ima vrednost, je le človeško delo.

7. Obče bitje

Po idealistični filozofiji oseba, posameznik ni važen, važna le je skupnost, družba, splošnost. Kot vemo, v marksistični družbi posameznik ni veljal nič, ni bil gledan kot posebna vrednota, odsev Boga. Isto se dogaja danes.

8. Dialektični materializem

Seveda je potem jasno, ker ni nobene trdne točke v stvarnosti, da je vse spremenljivo, vse v večni borbi, revoluciji, vse odvisno od trenutka in položaja.

9. Dostojanstvo človekove osebe

v taki idejni obliki seveda ni upoštevano. Človek velja le kot del družbe, kot delovna sila, kot masa. Človek ni nepovnljiva enota, samosvoj, vsak zase neka vrednota in vredna spoštovanja, pravice in pozornosti.

10. Vprašanje avtoritete

V tem svetu nereda seveda ni nobene naravne avtoritete, ampak so vse vnesene od zunaj, pravica močnejšega ali novega „vseodrešujočega“ sistema.

11. Uničenje bogov in kvalitete

Tudi je razumljivo, da se s tem uničuje kvalitete in obvelja le kvantiteta, saj človek ni zase vrednota, ampak velja le kot eden iz števila. Vse gre na široko, ne na globoko, ker po tej miselnosti globine v stvarnosti sploh ni.

12. Masifikacija

In kot končna posledica velja le masa, to je brezoblična gmota ljudi, ki vsak zase ne pomenijo nič, vsi skupaj pa so le osnova za bodoči „razvoj“.

Če pogledamo okoli sebe, vidimo, da so bile te teze doma v marksizmu, ki jih je vse prevzel že od prejšnjih mislecev. Sedaj, ko je marksizem politično mrtev, pa opažamo, da so iste teze udeještvovali tudi v zahodnem, kapitalističnem svetu, kamor so prodirale že prej po svojih poteh, pa tudi preko marksizma. Ta je bil zanje le sredstvo za razširitev. Sedaj, ko je razpadel, se iste ideje plodijo dalje z obvladovanjem modernega človeka v vsej svoji brezbožni zakriti osnovi.

TD

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Hud udarec mednarodnega terorizma, brezdvomno povezanega z domačimi, je pretresel domačo vlado in znova postavil v središče debate sedanjo argentinsko mednarodno politiko. Zgodba sama je dovolj znana: avto-bomba proti izraelskemu poslaništvu v Argentini je domala porušila stavbo in povzročila nad 200 ranjenih in vsaj 30 mrtvih. Med temi večina argentinskih državljanov, domačih zidarjev, uradnikov in celo katoliškega duhovnika.

NA KATERI STRANI

Debata okoli zunanje politike je tesno povezana s prelevitvijo, ki jo je Menemova vlada uvedla. Ima pa tudi opraviti s spremembami v peronizmu. Ne pozabimo, da je stari general Perón domala do svoje smrti vztrajal na stališču „tretje pozicije“, čeprav je na široko odprl vrata nemški imigraciji, med katero se je utihotapilo večje število nacističnih veljakov.

Simpatije Perona do Mussolinija so znane, prav kakor tudi korporativni ustroj, ki si ga je nadel peronizem od svojega začetka. Vse to pa prihaja sedaj v pozabo, ko se Menem z vso silo trudi, da bi potisnil državo v „prvi svet“, to je v severnoameriško območje. In sem spada tudi vedno tesnejša zveza med Argentino in Izraelom, pa trdno nastopanje proti arabskemu svetu, vsaj tistemu, ki se ne pokori diktatom iz Washingtona.

To dejstvo in pa odprtje arhivov o nacističnem delovanju v Argentini (vprašanje je, kje so resnični arhivi o tem delovanju) je gotovo pripomoglo, da so muslimanski fundamentalisti (te doslej obtožujejo atentata) izbrali prav mirno mesto Buenos Aires za cilj svojega razdejalnega delovanja. To pa seveda ne pripomore k ugledu, zlasti še ne, če se govori o varnosti. Istočasno so namreč iz ZDA obvestili, da je buenosairesko letališče kaj malo varno, prav kar se tiče kontrole delovanja mednarodnega terorizma. A ta obtožba ima opravka s popolnoma drugačnimi razlogi. Severnoameriški kapitali namreč niso uspeli doslej v svojem naporu kupiti poceni robe argentinskih privatiziranih podjetij. Zato ves ta škandal in prizadevanje poslanika Todmana, da bi nekaj „družinskih“ draguljev argentinske skupnosti padlo v severnoameriško malho.

Medtem pa je jasno, katero stran je vlada izbrala na mednarodni pozornici. Daleč so ostali napori, veljavni še za časa predsednika Alfonsina, da bi Argentina stopila na čelo neuvrščenih. Trdno smo na strani Busha in njegovih zaveznikov. In pokazalo se je, da je cena precej draga.

„ZDRUŽENI BOMO ZMAGALI...“

Tako poje peronistična himna. In sindikalisti, najčistejši preživeli del te odmirajoče rase, se dobro zaveda resnice tega izreka. Večkrat smo že pisali o križevem potu sindikalne enotnosti. Dejansko od Peronove smrti naprej ni bilo trenutka, da bi sindikalizem peronističnega prizvoka res stopal po poti združenja. Tako osebni kot ideološki vzroki so cepili in atomizirali strukture. Nastop menemizma je dokončno ločil duhove in razbil že itak tepeno CGT.

Od Menemove zmage, ko se je po napadu na Ubaldinija pričela zadnja cepitev delavske konfederacije, pa do danes je nešteto dobronamernih posredovalcev skušalo obuditi edinost. Skoraj tri leta de-

lovanja za enotnost ni prineslo nobenih uspehov. Še več: položaj se je tako zapletel, da ni bilo govora ne o enotnosti sindikatov niti o enotnosti v sindikatih. Vsak gremij je bil tudi notranje razbit, s težkimi posledicami za skupen in uspešen sindikalni nastop. Res je tudi, da se je iz vladne strani ves napor usmeril v pospeševanje te atomizacije.

Ko pa se je vlada pripravila, da bi sindikalizmu zadala zadnji veliki udarec z novim zakonom o organizacijah socialnega skrbstva, se je pa prebudil stari bojeviti duh, ki je ždel pod pepelom. Nenadoma je „enotnost“ zapustila mesto vzdihujočih želja in postala realnost. V tej borbi odpora proti novi zakonodaji so si podali roke večerajšnji smrtni sovražniki. In to s tako silo, da je vlada odstopila od svojega napora in (vsaj začasno) poslal v arhiv osporavani zakonski osnutek. To pot je zmagal sindikalizem.

Ima pa ves ta dogodek svoje ozadje, tesno povezavo s predsednikovo željo o ustavni reformi in z njegovim namenom, da bi bil izvoljen za ponovno predsedniško dobo. Tako plebiscit, ki si ga rišejo bistri vladni strategji, kot poznejše volitve bo kaj težko izpeljati Menemu v prid, če se mu združeno zoperstavi ves organizirani peronistični sindikalizem. Cafierova izkušnja s plebiscitom je tudi predsedniku še vedno v spominu. In zanj je končno le majhna cena ustreči sindikalni želji (ki tako državo nič ne stane), pa si s tem zagotoviti simpatije, ki bodo odločilne ob uri resnice (volitev).

KDO BO IZTIRIL?

Kar smo omenili o notranji razbitosti sindikatov, se lepo vidi v dogodkih okoli železniške stavke. Železniški sindikati so notranje razbiti in uporni oddelki, ki so povzročili hude probleme na treh od petih železniških prog, sedaj občutijo na lastni koži, kakšne posledice ima lahko neenoten nastop.

Že v prejšnji stavki, ki je trajala nad štirideset dni, je bil sindikalizem poražen, kljub temu, da je bila enotnost mnogo večja. Sedaj je stavka uspela le na treh progah, pa še na eni od njih je takoj zamrla. Drugo so delno strli (Sarmiento), le južna proga (general Roca) je padla v roke stavkarjev, zaradi česar jo je vlada enostavno zaprla za 75 dni ali do njene privatizacije.

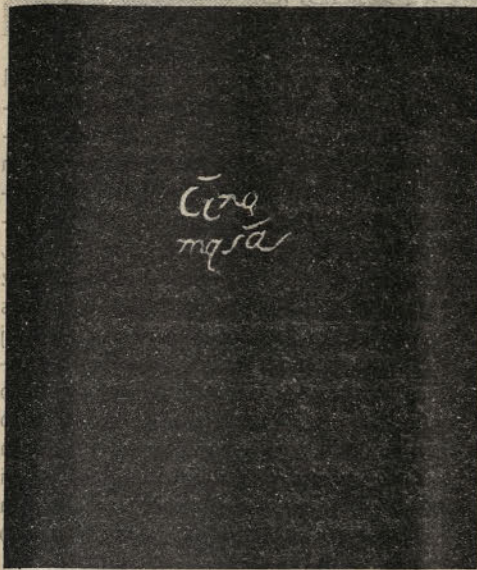
Ne bomo tu debatirali o umestnosti stavke ali umestnosti vladnega ukrepa. S politične pozornice pa lahko v teh dogodkih beremo, da je vlada dokončno namenjena uvesti red v železniški anarhiji, kar pomeni isto kot privatizirati železniški sistem. S tega vidika jim je uporni sindikalizem pravzaprav pomagal. Isti uporni sindikalizem, levičarsko pobarvan, pa je tudi prišel do izkušnje, da je prvo potrebna enotnost, da se borbene akcije uspešno izvedejo. Položaj v Argentini se je v zadnjih letih temeljito spremenil. A nekatera pravila sindikalnega življenja so stalna, še vedno veljavna. Saj fantje skoraj že pol stoletja vedo, da le „todos unidos triunfaremos“.

Slovenski dan na berlinski borzi

V Berlinu se je začela mednarodna turistična borza na kateri se je s svojim paviljonom predstavil tudi slovenski turizem. Otvoritve sta se udeležila predsednik slovenske vlade Lojze Peterle in minister za turizem Ingo Paš.

NAŠE KNJIGE V SLOVENIJI

Naslovnice knjig naših piscev in ponatisov

Tine Debeljak - Bara Remec
Črna maša
Ponatis (Sv. Sl.)

DOMOVINA IN SVET
Tine Debeljak ml.,
dr. Helga Čudič,
Ladislav Lenček CM,
Alojz Rebula,
France Pibernik,
dr. Irene Mislaj,
Marko Jenšterle,
dr. Vilko Novak,
dr. Stanko Janežič,
France Planina,
dr. Taras Kermauner
Zbornik referatov s simpozija o dr. Tinetu Debeljaku
Izdala SKA, Karantarija in KSS

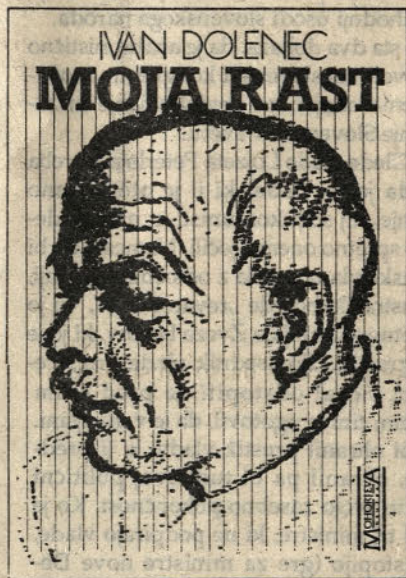
Ivan Korošec
Sv. Urh - druga
plat zvona

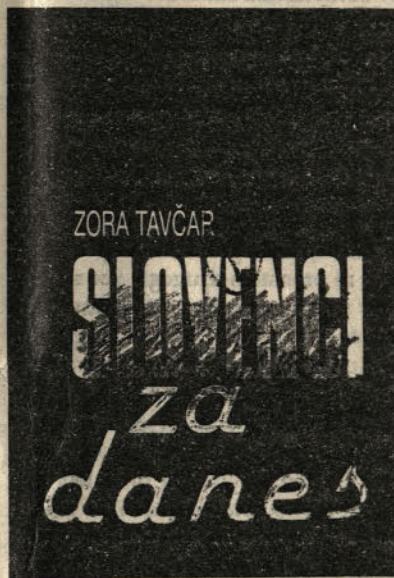
Ivan Korošec
Čas pod streli
Ponatis (Sv. Sl.)

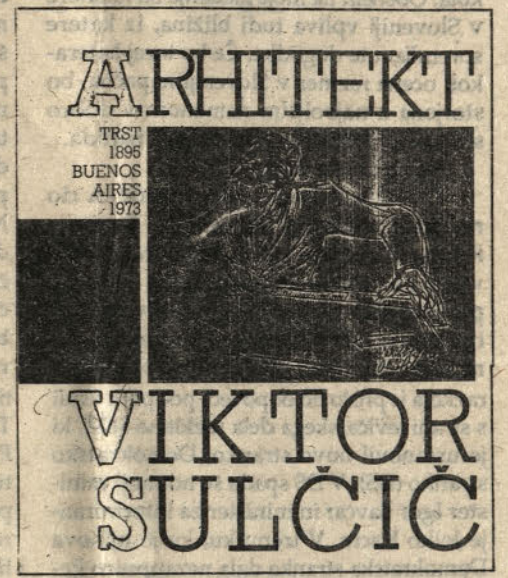
Zorko Simčič
ČLOVEK NA OBEH
STRANEH STENE
Ponatis (SKA)

Ivan Dolencec
Moja rast
Ponatis (SKA)

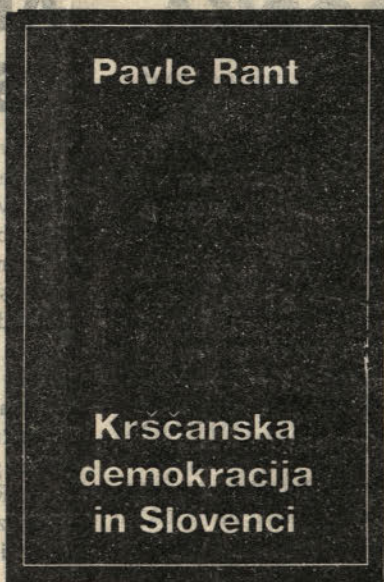
Zora Tavčar
Slovinci za danes
Pogovori

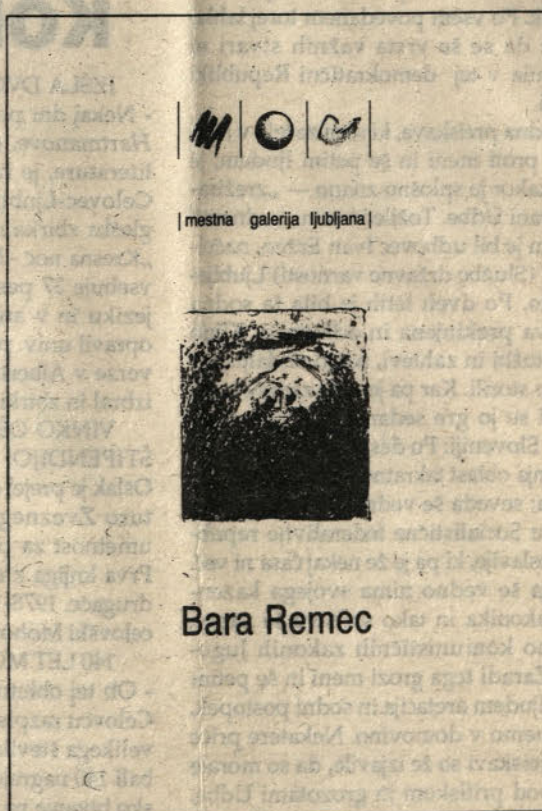
Arh. Viktor Sulčič
Katalog ob razstavi

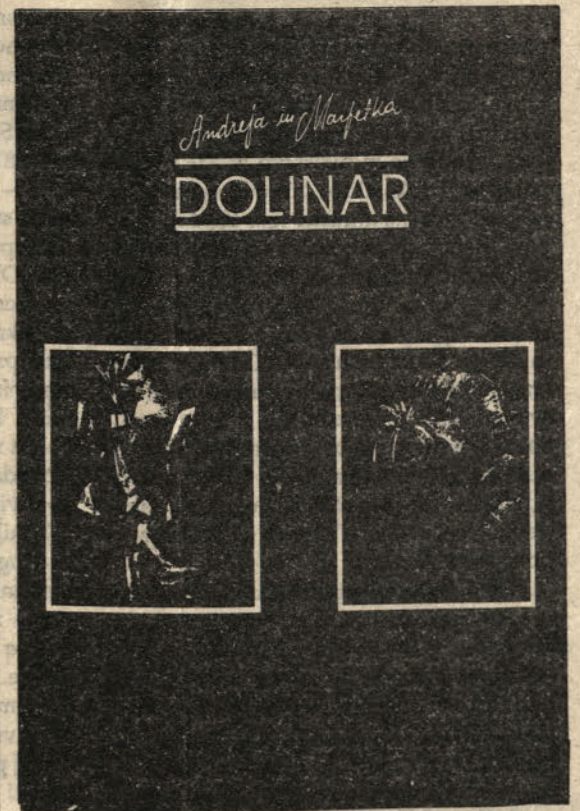
Tine Debeljak ml.
Prsti časa
Ponatis (SKA)

Pavle Rant
Krščanska demokracija
in Slovenci
Ponatis (Sv. Sl.)

Bara Remec
Katalog ob razstavi
in razprave

Andreja in Marjetka
Dolinar
Katalog ob razstavi

V prihodnji številki bomo nadaljevali z objavo naslovnice se drugih knjig ki govorijo o Slovencih v Argentini oziroma ponatisi naših izdanj.

VINKO LEVSTIK

Slovinci v svetu smo upravičeno razočarani nad političnimi dogodki v Sloveniji

Od vsepovsod iz sveta, kjer živijo Slovenci, neprestano prejemamo pisma od prijateljev in znancev s skupnim imenovalcem v pomenu: „Levstik, zakaj ne pišeš/pišete o tem, kaj se dogaja v Sloveniji — imam vtis, da se dogodki v domovini ne odvijajo v smeri krepitve in razvoja mlade demokracije...“

Kljub svoji delovni preobremenjenosti v svojem poklicu hotelirja naj poskusim po vrsti nanizati nekaj perečih težav, ki se zadnje čase kažejo v domovini, in seznaniti rojake po svetu z najnovejšimi dogodki, da se bodo na tej ali kaki drugi osnovi potem tudi sami potrudili, preučili razvoj dogodkov in temu primerno ukrepali ter če bo tako potrebno, tudi popravili svoje stališče do teh dogajanj.

Dopuščam možnost, da sem zaradi svoje vpletenosti in s tem prizadetosti pristranski, da bo poročilo subjektivno, saj na razmere gledam tudi s svojega zornega kota. Obenem na moje gledanje na razmere v Sloveniji vpliva tudi bližina, iz katere spremljam te dogodke. Če bo torej katera-koli ocena razmer v Sloveniji napačna, bo storjena z najboljšim namenom v dobro slovenske države in slovenskega naroda.

Naj grem po vrsti:

1. Najprej bom precej kritičen do ravnanja zunanega ministra dr. Dimitrija Rupla, ki postaja vse huji levičar, predvsem pa se skrajno nekorektno vede do predsednika vlade. Njegovo ravnanje je tudi povzročilo razkol v Slovenski demokratski zvezi (SDZ). Kot posledica razkola je prišlo do odpovedi podpore vladi s strani levičarskega dela razklane SDZ, ki je ustanovil novo stranko: Demokratsko stranko (DS). V DS spada še notranji minister Igor Bavčar in minister za informiranje Jelko Kacin. V trenutku, ko je njihova Demokratska stranka dala nezaupnico Peterletovi vladi in jo s tem naredila majšinsko, bi morali vsi naštetni ministri dati ostavko. Čeprav jih je Peterle opozoril, da je njihova dolžnost, da zapustijo ministrska mesta v vladi, ki je ne podpirajo, niso bili pripravljeni odstopiti. Vsi vemo, da bi bilo to v kateri koli demokratski državi prvo, kar bi storili ministri, ki svoje vlade ne podpirajo. Človek ostaja zaprepasčen: če so ti trije ministri tako neizkušeni politiki, se to da razumeti. Ne da pa se razumeti, da tako malo dajo na svojo čast in ponos.

2. Notranje ministrstvo je žal ostalo podaljšana roka Udbe, ki se je le preimenovala. Notranji minister Igor Bavčar, ki je tudi najvišji šef preimenovane Udbe (zdaj se imenuje Varnostno-informativna služba - VIS) in ki bi moral tako kot Rupel odstopiti, saj je prav on predsednik te nove, razkolniške in levičarske Demokratske stranke, pa še kar naprej trdno sedi na svojem stolu. Nimam časa niti prostora, da bi Bavčarja ponovno predstavljal, saj sem prepričan, da ga mnogi dovolj dobro poznate. Kaj je počel kot urednik študentskega glasila Tribuna in pozneje v policijski šoli...

Ob tem postane tudi razumljivo, zakaj ni nikoli dal raziskati, kdo je uničil pretežni del arhiva Ozne in Udbe. Kar pa je ostalo od omenjenega arhiva, ga drži strogo nadzorovanega. Slovensko ljudstvo še vedno ni bilo seznanjeno s tem, kdo so bili agenti Ozne in Udbe ter njihovi vohuni, ki so našemu narodu povzročili toliko gorja.

3. Ker sem že omenjal Igorja Bavčarja, notranjega ministra republike Slovenije, ne morem prezreti njegovega pomočnika Boža Trudna, vodja službe za stike z javnostjo pri

notranjem ministrstvu; torej Bavčarjevega glasnika. Omenjeni gospod Truden redno podpisuje komunikacije notranjega ministrstva za javnost. Končno je to njegovo delo. Tako je v petek, 28. februarja v ljubljanskem Delu objavil v „pismih bralcev“ odgovor in skorajda opravičilo Jožetu Pahorju, predsedniku komisije za informiranje pri občinskem odboru ZZB NOV iz Nove Gorice, v zvezi z njegovim javnim vprašanjem (Delo, 3. februarja 1992), češ kako da so dopustili registracijo društva Nova slovenska zaveza. Kot že rečeno, se je gospod Truden zares potrudil in pojasnil borcu Pahorju, kaj vse so ukrenili, predno je prišlo do registracije Nove slovenske zaveze ali „domobranskega društva“. Navaja, da so se obrnili na komunističnega zgodovinarja prof. dr. Toneta Ferenc, na Republiški odbor Zveze združenja borcev NOV, na skupščinsko komisijo Republike Slovenije za notranjo politiko, ki je potem 5. septembra 1991 obravnavala zadevo. Pregledati je morala tudi zakon o društvih iz Nürnberškega protokola. Prav tako so poklicali na pomoč prof. Borisa Mlakarja iz Inštituta za novejšo zgodovino (gre za inštitut, ki se je tako preimenoval iz Inštituta za zgodovino delavskega gibanja). Ko so vse to skrbno preučili, so končno pristali na registracijo Nove slovenske zaveze pod pogojem, da društvo štirinajst točk pravilnika popravi ali črta. NSZ ni preostalo drugega, kot da so črtali, kar v Bavčarjevemu ministrstvu ni bilo všeč, če so hoteli, da jih sploh registrirajo. To je očiten dokaz, da imajo komunisti in Zveza borcev NOV še veliko besede. Ta Božo Truden, ki je zgoraj omenjenemu Pahorju poslal ta opravičilni odgovor, je tisti Božo Truden, ki smo ga pred leti še pod komunistično oblastjo videli na „okrogli mizi“ ljubljanskega televizije o politični emigraciji. On je takrat nastopil kot predstavnik Udbe oziroma takratnega Sekretariata za notranje zadeve Slovenije. Dokaz, da je bil pristojen za slovensko politično emigracijo, je v tem, ker je na omenjeni „okrogli mizi“ navajal nek moj citat, ki sem ga objavil v goriškem Katoškem glasniku. Po vsem povedanem torej lahko rečemo: da se še vrsta važnih stvari ni spremenila v tej demokratski Republiki Sloveniji.

4. Sodna preiskava, ki se je začela v letih 1981-82 proti meni in še petim ljudem, je bila — kakor je splošno znano — „zrežirana“ s strani Udbe. Tožilec v tem „sodnem“ postopku je bil udbovec Ivan Eržen, načelnik SDV (Službe državne varnosti) Ljubljana-mesto. Po dveh letih je bila ta sodna preiskava prekinjena in odložena. Kljub moji pritožbi in zahtevi, naj jo nadaljujejo, tega niso storili. Kar pa je zdaj zanimivo, je farsa, ki se jo gre sedanja demokratska oblast v Sloveniji: Po desetih letih je namreč sedanja oblast takratno sodno preiskavo obnovila; seveda še vedno po Kazenskem zakoniku Socialistične federativne republike Jugoslavije, ki pa je že nekaj časa ni več. Slovenija še vedno nima svojega kazenskega zakonika in tako sodstvo še naprej deluje po komunističnih zakonih Jugoslavije. Zaradi tega grozi meni in še petim drugim ljudem aretacija in sodni postopek, če se vrnemo v domovino. Nekatere priče pri tej preiskavi so že izjavile, da so morale pričati pod pritiskom in grozotami Udbe, tako kakor so želeli „režiserji“ sodnega postopka. Sedanje pravosodje v Sloveniji pa še ni preverilo resničnosti takratnih lažnih pričevanj proti meni.

5. Glede Svetovnega slovenskega kongresa naj povem, da se je ta institucija že rodila kot invalid. Dovolj je, da pogledaš, kdo sedi v vodstvu te organizacije, in že ti postane vse jasno. Z eno besedo: Svetovni slovenski kongres ne more biti merodajni predstavnik Slovencev po svetu, še najmanj pa slovenske politične emigracije. Predstavnik Svetovnega slovenskega kongresa niso uspeli ali niso bili sposobni doseči:

a. samodejno priznanje slovenskega državljanstva slovenski politični emigraciji, ki je bila prisiljena zapustiti domovino, da si ohrani življenje. Zdaj nimajo slovenskega državljanstva, čeprav je jasno, da jim to pripada že z rojstvom v Sloveniji. Tega državljanstva jim zato ne more nihče odvzeti. Toda zakon o državljanstvu pod sedanjim demokratično oblastjo nalaga Slovincem po svetu, da morajo za državljanstvo predložiti celo goro birokratske dokumentacije.

b. volilne pravice — torej soodločanja pri prihodnji usodi slovenskega naroda.

To sta dva dokaza, da je anahronistično telo, Svetovni slovenski kongres imenovan, nemerodajno za predstavljanje in zastopanje Slovencev v svetu.

6. Glede vlade Lojzeta Peterleta je treba reči, da je to vlada, ki ji je otežkočeno vladanje, saj so ji komunisti in njihovi dediči to spretno onemogočili. Namesto da bi slovenska vlada začela z odločnimi dejanji, se je ustrašila besede „revanšizem“, ki jo je spretno zlorabljala Zveza borcev, ki jo je tudi sprožila. Predsednik vlade prof. Peterle bi moral odstopiti že pred enim mesecem, čim je ugotovil, da je v manjšini. Tako bi ohranil prestiž vlade, ki ji predseduje, ohranil pa bi tudi svoj politični image in svojo zasebno pokončnost. Ko je pozval tri ministre, ki ne podpirajo vlade, naj odstopijo (gre za ministre nove Demokratske stranke) in ti tega niso storili, bi moral odstopiti on. Namesto tega se je skušal pogajati o sestavljanju nekakšne vladne koalicije s prenovitelji, nasledniki

Zveze komunistov Slovenije. Dr. Ciri Ribičič, predsednik SDP — Socialdemokratske prenovle — mu je rekel „ne“. Obrnil se je še na Školjčeve „komsomolce“ in Žakljeve socialiste, ki so mu oboji odgovorili isto. To seveda niso zgolj moje ugotovitve; o tem so poročali tudi mediji in vsi, s katerimi sem izmenjal mnenja, delijo z menoj željo, da bi Peterle že enkrat nehal s takimi političnimi potezami. Ko bi vsaj zdaj odstopil, bi imeli dediči komunistov povsem dovolj časa, da se do volitev politično onemogočijo, saj ni mogoče na hitro popraviti razpadajočega sistema. Peterle pa bi si z opozicijo nabral novih glasov, ki si jih pri vodenju vlade ne more, saj ljudje za slab gospodarski položaj pač obtožujejo njega.

In za konec še tri pripombe v razmišljanje rojakom po svetu:

— Ko boste spet zbirali denar za Slovenijo, dobro premislite, komu ga pošljete. Če ga boste poslali slovenski vladi, postavite pogoj: „dam - daste“!

— Zelo obžalujem, da je prišlo zgled do razpustitve Slovenskega narodnega odbora. Kakšen teden pred tem razpustom so komunisti v Sloveniji ustanovili „vlado v senci“. Takrat sem svetoval, naj se Slovenski narodni odbor ne razpusti, temveč naj postane „vlada na soncu“, ki bi ji bila naloga okrepiti mlado demokracijo v Sloveniji.

— Ker Ruplovo zunanje ministrstvo imenuje in za ambasadorje Republike Slovenije po svetu namešča skoraj same nekdanje komunistične funkcionarje, ki bi postali neznosno finančno breme za slovensko državo, bi lahko oziroma bi moralo na ambasadorska mesta imenovati tudi naše rojake po svetu; v prihodnje bomo morali resno razmisliti, da ta prazen prostor zapolnimo na kak drugačen način.

Toliko v razmišljanje, dragi rojaki!

Z najlepšimi željami in voščili za leto 1992 in poždravi iz Gorice.

V Gorici, 12. marca 1992.

KOROŠKA

IZŠLA DVOJEZIČNA ZBIRKA PESMI - Nekaj dni po 90. rojstnem dnevu Milke Hartmanove, staroste koroške slovenske literature, je izšla pri Mohorjevi založbi, Celovec-Ljubljana-Dunaj, slovensko-angleška zbirka njenih pesmi pod naslovom „Kresna noč - Midsummer Night“. Zbirka vsebuje 37 pesmi v izvirnem slovenskem jeziku in v angleškem prevodu, ki ga je opravil univ. prof. dr. Tom Priestley z univerze v Alberti, Kanada. Ta je pesmi tudi izbral in zbirki napisal spremno besedo.

VINKO OŠLAK PREJEL LITERARNO ŠTIPENDIJO. - Slovenski pisatelj Vinko Ošlak je prejel delovno štipendijo za literaturo Zveznega ministrstva za pouk in umetnost za projekt Dnevniki 1978-1991. Prva knjiga z naslovom „Saj nikoli ni bilo drugače. 1978-1979“ je pred kratkim izšla v celovski Mohorjevi založbi.

140 LET MOHORJEVE - 140 NAGRAD. - Ob tej obletnici je Mohorjeva založba v Celovcu razpisala lani nagradni natečaj. Iz velikega števila vposlanih rešitev so izrekli 140 nagrajencev! Prvo nagrado (tedensko bivanje na Dunaju) dobi Jože Bitenc iz Slovenije, drugo (tedensko bivanje v Celovcu) pa Tone Lazar iz Maribora. Ostali nagrajenci dobijo dobropise za Mohorjeve knjige v višini od 1.000 do 50 šilingov.

Argentina o Slovencih

Revija Música y Letras, ki jo izdaja Združenje argentinskih avtorjev in skladateljev (SADAIC), je v svoji 9. številki iz l. 1991 objavila članek „Iz daljnih dežel“, v katerem avtor Guillermo Pintos piše o slovanskih skupinah sledeče:

„Od malih narodov je slovenski narod morda najpomembnejši. Medtem ko Slovenci instrumentalni ansambel — harmonika, trompeta, tolkala, glasovi, bas in električne kitare — obnavljajo staro in anonimno glasbo svoje dežele, mladostne skupine Rock & Rolle dodajajo trenutno tisto, ki jo označuje njeno ime, dočim skupina Hrast izvaja nove baladike slovenskega izvora. Po drugi strani izvaja Slovenski pevski zbor „Gallus“ s petdesetimi od 21 do 76 let stariimi pevci poleg običajnega repertoarja evropske renesanse priredbe narodne folklorne in dela Slovenca Jakoba Galusa (1550-1591). Ustanovili so ga slovenski emigranti v l. 1948-49 in je, v ozračju perestrojke, pred nedavnim nastopal prvič v svoji domovini, kar je pomenilo zgodovinski in simbolični povratek v Novi red.“

S člankom revija objavlja tudi fotografiji „Gallusa“ in Slovenskega instrumentalnega ansambla.

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENC V ARGENTINI

PORTOROŽ — Tristoletnico rojstva skladatelja in violinista Giuseppa Tartinija (rojena v Piranu) bodo slovesno praznovali v Portorožu in drugih obmorskih krajih. Prireditve se bodo vrstile od aprila do oktobra in na njih bodo nastopali tako domači kot tuji umetniki. Osrednji koncert bo imel med tudi padovski ansambel I Solisti Veneti. S temi nastopi bodo tudi pripomogli k turistični promociji Slovenije.

KOPER — Železniška proga Slovenija-Madžarska je bila pred 24 leti ukinjena, zdaj pa je spet na tapeti. Problem je v tem, da manjka 38,3 km. proge (21,3 km v Sloveniji, 17 km. na Madžarskem), ki jo je treba na novo postaviti. Odločili so se za traso Murska Sobota-Puconci-Mačkovi-Szentgothard. Če bi se odločili za takojšnjo gradnjo, bi potrebovali tri leta za izvedbo in kakih 60 milijonov dolarjev. S tem bi se odprla nova pot, ki bi zvezala Jadransko morje s Srednjo in Vzhodno Evropo.

LJUBLJANA — V Cankarjevem domu so pripravili štiridnevne Dneve plesa, na katerih nastopajo skupine, ki predstavljajo sliko domačih, evropskih in svetovnih plesnih tendenc.

LJUBLJANA — 37 sejem mode so odprli na Gospodarskem razstavišču. Predstavili so se 134 razstavljalci vsega, kar je v zvezi z oblekami in lišpanjem. Razstavljalci so bili seveda večinoma iz Slovenije, a so bili tudi iz sosednjih držav ter celo nekaj iz Bosne in Hercegovine in Srbije.

LJUBLJANA — Predlog spremembe zakona o vojaških dolžnostih je predstavila Liberalna demokratska stranka. Predlagala je, da bi imeli pravico do ugovora vesti za služenje vojašine tudi rezervisti (tisti, ki so že odslužili vojaški rok in morajo občasno na orožne vaje).

ŽIRI — Rudnik urana Žirovski vrh je prenehal delovati že januarja 1990, zdaj pa v komisijah slovenske skupščine pripravljajo osnutek za izdajo zakona o trajnem prenehanju izkoriščanja uranove rude.

LJUBLJANA — Ker ni videl nobene razlike med prejšnjimi in novimi zakoni za upokojece in invalide, je Bojan Pavlič (90% invalid) pozval svoje sotrpine, da bi ustanovili Invalidsko stranko Slovenije. V njej bi imeli prostor tako invalidi vseh kategorij kot tudi tisti, ki so s srcem in dušo z njimi.

LJUBLJANA — Pogled moškega je naslov razstave fotografij, ki sta jo pripravili Galerija ŠKUC in Roza klub iz Ljubljane. Pravijo, da „razstavljene fotografije želijo ujeti izrazno moč moškega telesa, njegovo krhkost, erotičnost“...

DOMŽALE — Nov način pridobivanja zanimanja za gradove, ki propadajo. Domžalski klub Nasmeh pripravlja kolesarske tekme in okrogle mize o gradovih, da jih reši pred stalnim razpadanjem. S samim tekmovanjem je združena tudi predstavitev kraja in možnost turistične ponudbe. Kaže, da ima iniciativa zadosten uspeh.

LJUBLJANA — Na postajališčih ljubljanskih omnibusov („kolektivov“ po argentinsko) so table, na katerih so bile informacije o progah, ki gredo mimo, in časovni intervali med dvema omnibusoma. Zdaj tega zadnjega ni več, ker pravijo, da danes ti intervali niso več realni in da jih določajo po potrebi. Vendar pa so odgovorni pri Ljubljanskem potniškem prometu obljubili, da bodo postavili najkrajše možne časovne intervale.

LENDAVA — Edina rafinerija na Slovenskem bo predelovala letos hrvaško nafto, ki jo bo sproti prejela po naftovodu iz Siska od hrvaške Ine. Predelovala bo 320 tisoč ton plinskega kondenzata in 120 tisoč ton surove nafte.

LJUBLJANA — Izšla je nova izdaja italijanskega dnevnika Il Piccolo, namenjena Istri, Primorski in Kvarnerju. Na tiskovni konferenci v Cankarjevem domu je bilo rečeno, da so potencialno bralstvo predvsem v Sloveniji živeči Italijani (okoli 30.000), časnik pa ima, dolgoročno, tudi širše ambicije. Slovenskemu dogajanju so v časopisu namenjene štiri strani, ki ne bodo podrobna kronika dogodkov, temveč obravnava širših tem, komentarji, itd. To delo opravlja pet časnikarjev v koprskem uredništvu, med njimi so trije slovenski.

KRANJ — Na tednu slovenske drame bo mogoče videti osem predstav: Jovanovičevega Don Juana na psu, Ravnjakovega Tugomerja, Matjaža Zupačiča Slastni mrlič, Milana Dekleva Totalka odštekan dan, Jovanoviča Življenje plejbojev, in še priredbe del. Po besedah letošnjega selektorja Aleša Bergerja je bilo zadnje leto na repertoarju slovenskih gledališč manj domačih besedil kot prejšnja leta. Kaže, da je srednja generacija dramatikov ponudila manj, za uprizorjanje dramskih poskusov najmlajše generacije pa se gledališča ne odločajo.

NOVO MESTO — Dolenjski muzej in Znanstveni inštitut Filozofske fakultete sta predstavila knjigo arheologa Toneta Kneza Novo mesto II, keltsko-rimsko grobišče Beletov vrt. Knjiga prinaša nov izsek materialne kulture iz bogate novomeške arheološke dediščine. Vsebuje tudi izčrpen pregled vseh izkopavanj in posegov na področju tega grobišča, od prvih najdb iz let 1890 do vključno leta 1989. Pri zadnjih izkopavanjih so ugotovili, da je precej grobov že izropanih.

LJUBLJANA — Slovensko konservatorsko društvo je podelilo Steletovo nagrado za restavratorska dela. Nagradi sta prejela dr. Ivan Stopar in Stane Peterlin. Priznanje pa so podelili skupinam avtorjev in sodelavcem, ki so obnovili grad Dobrovo v Brdih, predstavili temelje Ville rusticae v Mariboru in obnovili znamenito kužno znamenje Jožefa Strauba prav tako v Mariboru.

LJUBLJANA — V uredništvu igranega programa radia Slovenija so v pripravah za radijsko izvedbo Škofjeloškega pasijona. Škofjeloški pasijon, ki ga je napisal oče Romuald — Lovrenc Marušič — so v tem mestu uprizorjali v letih 1721 do 1765. Pred vojno je uprizoril Pasijon v Škofji loki tudi dr. Tine Debeljak. Premierno izvedbo napovedujejo za letošnji oktober.

LJUBLJANA — Drugi otroški parlament se je posvetil mnogim težavam preživljanja prostega časa mladine. Obravnavali so interesne dejavnosti, kulturne programe in možnosti potovanja mladih.

Mogoče ne veste, da...

— da v vzhodni Evropi trenutno obratuje 58 jedrskih reaktorjev (vsi sovjetske izdelave) in da jih med njimi 16 predstavlja hudo nevarnost za okolje, ostalih 24 pa zbujajo resne skrbi...

— da je pri Mohorjevi družbi v Celovcu izšla gotovo najzanimivejša knjiga slovenskega leta, dnevnik Vinka Oslaka iz let 1978-1979 (spopadi s komunistično oblastjo, stiki s kulturniki, polemike, tudi z dr. Grmičem)...

— da je bila ob dvajsetletnici smrti dr. Jakoba Ukmarja sprožena misel, da bi na Opčinah njegovem rojstnem kraju, postavili obeležje temu velikemu Slovencu...

Mladika, Trst, št. 10, 1. 1991

Osebne novice

Rojstvo: Dne 3. marca se je rodil v družini Jožeta Šmalca in ge. Mateje roj. Hribar sin **Aleš Matija**.

Srečnim staršem naše čestitke!

Krst: V nedeljo, 22. marca, je bil v slovenski cerkvi Marije Pomagaj krščen **Margan Zakrajsek**, sin Danijela in prof. Silvije roj. Škerlj. Za botra sta bila dr. Claudio Escalier Larraz in gđ. marta Zakrajsek. Krstil je župnik Jože Škerbec.

Čestitamo!

Poroka: V slovenski cerkvi Marije Pomagaj sta se poročila 14. marca **Elizabeta Miklavc** in **Néstor Daniel Stocca**. Za priče so bili njuni starši Franc in ga. Viktorija Miklavc ter Alojzij in Alcira Stocca. Med poročno mašo, pri kateri je pel ramoski mladinski zbor, ju je poročil župnik Jože Škerbec.

Čestitamo!

Novi diplomanti: Na Državni tehnološki univerzi je končal študije **Dinko Likozar** in postal inženir mehanike.

Na katoliški univerzi v Moronu je dokončal študije socialnih ved **Tomaž Grohar** in postal „asistente social“.

Na privatni univerzi UADE je končala študije in postala licenciatka v mednarodni trgovini **Veronika Urbančič**.

Čestitamo in jim želimo veliko uspehov!

Karel Lisjak 80-letnik

12. marca je poteklo 80 let, kar se je v Ustjah pri Ajdovščini rodil Karel Lisjak.

Njegova življenjska pot v rodni vipavski dolini je potekala tako, kot mnogim njegovim sovrstnikom, zavednim Slovencem v času fašizma v Italiji. Iz otroških let se spominja, kako je bila ob koncu prve svetovne vojne iz zraka s francoskih letal bombardirana Ajdovščina, kjer so bila takrat velika skladišča municije in živeža. V prvem razredu ljudske šole je imel še slovenski pouk, že naslednje leto le dve uri dnevno slovenščino, od leta 1920 naprej pa je bil ves pouk samo v italijanščini. Slovenski učitelji so bili prestavljeni v notranjost Italije ali pa so se prostovoljno umaknili čez mejo v Slovenijo. Pozneje so Italijani prepovedali tudi vsa slovenska prosvetna društva, vedno agresivnejši fašizem pa je začel sežigati slovenske knjige, kjerkoli jih je našel. Prepovedali so slovensko besedo in pesem tudi v vseh javnih lokalih. Kdor se je „pregrešil“, je bil kaznovan. „To je bila kultura fašizma“, pravi Karel. Od svojega 17. do 20. leta je Lisjak vsako soboto in nedeljo moral hoditi na predvojaške vaje. Za izostanke je bila določena denarna kazen. Po 18-mesečni obvezni vojaški službi je prišel domov. Kot sin zavednih slovenskih staršev se je s sovrstniki sestajal na tajnih sestankih, ki sta jih vodila znana goriška prosvetna in politična delavca dr. Janko Kralj in Besednjak. Na teh sestankih so razgovori v pretežni meri potekali o potrebi samostojne slovenske države z vključenima Trstom in Gorico. Že takrat je dr. Karel napovedoval vojno, v kateri bo končno Italija premagana, s tem pa prišel tudi konec fašizma. Lisjak se tudi dobro spominja požiga Narodnega doma v Trstu.

Zažigali so ga od fašistov plačani slovenski izdajalci, ki so se v drugi svetovni vojni prvi prelevili v komunistične priganjače v OF. Drugo svetovno vojno je preživel kot topničar italijanske vojske do kapitulacije Italije, ko je prišel domov in so ga takoj mobilizirali partizani. Kmalu je spoznal pravi obraz OF, ušel partizanom in avgusta 1944 stopil v domobranske vrste. Bil je v 11. četi primorskih domobrancev. Ko je končala vojna, se je z domobranci umaknil v Palmanovo, kjer so morali oddati zaveznikom orožje. Potem je bil nekaj časa v taborišču Forli, ko pa so se partizani umaknili iz Gorice, je tam delal, dokler se ni odločil za emigracijo v Argetnino, kamor je prišel 11. junija 1948.

Tu si je ustvaril s pokojno gospo Justino družino in dom, v katerem preživlja svoja stara leta še vedno krepak, veder in dobre volje. Da bi tak ostal še dolgo let in tako dočakal se nove življenjske jubileje, mu iz srca želijo vsi njegovi prijatelji in znanci.

(Glas s Pristave)

Smrt plemenitega in zaslužnega rojaka

Na Koroškem je umrl moj dobri prijatelj dr. Jože Kveder.

Med vojsko je bil nekaj časa član politične policije. Angleške oblasti so ga po prihodu na Koroško internirale v Wolsbergu. Tam je prebil eno leto v stalni nevarnosti, da ga izroče Titu. Ni ga strlo; po izpustitvi je odšel na graško univerzo in dosegel doktorat. Kot zdravnik je bil bolnikom pravi prijatelj. V tem je bil enak svojemu tastu, ki so ga ljudje imenovali angel Koroške. Ni bila samo formalnost, da je Jože prejel naslov dvornega svetnika.

Za potrebne je imel zmerom odprte roke. O tem mi je pisal 23. januarja 1992: „Jaz sem v Gradcu študiral strašno skromno, ne zajtrka ne tega ne onega, velikokrat brez spodnjega perila, le ene hlače, en par čevljev — študiral sem pridno in hitro; takrat sem sklenil, da če končam in mi dobro gre, hočem pomagati, če le mogoče.“ To je redno izjavljal.

Med avstrijsko družbo je imel številne znance in važne zveze. Bil je član, tudi predsednik Rotary kluba; tudi tu je marsikaj storil za pravo razumevanje slovenstva in njegovih težej. V avstrijske časopise je pošiljal nepodpisane informativne članke o slovenskih zadevah; razkrinkaval je komunistična hudodelstva ter zavračal rdeče lazi in spletke.

S slovensko skupnostjo v Argetnini je imel stalne stike, enkrat je tudi prišel med nas. Bil je naročnik naših knjig in revij. Sodeloval je pri Siju slovenske svobode. Pošiljal je dopise o duhovnem položaju v Avstriji in Evropi. Posebej je omeniti članek o sošolcu Balantiču. Kako je s Slovenijo dihal in trpel, naj pokažeta odlomka iz pisem. 5. julija 1991: „Strašne težave mi dela vse, kar se že en teden dogaja v domovini.“ 16. julija 1991: „Več ne morem pisati, srce joče, mi dela težave v skrbi in jezi, kaj, kako se bo doma izteklo.“

Njegova hiša v Spittalu ob Dravi je bila gostoljubno zatočišče slovenskih popotnikov. Zgodilo se je, da sta z obiskovalcem — bil je to Mirko Javornik — porabila celo noč za pogovor o naših zadevah.

Bog Ti poplačaj, dragi Jože, ljubezen do Njega, do domovine in do trpečega bližnjega!

Alojzij Gerzinič

MALI OGLASI

K.M. Windsurf, kayak, snowboard. Nove, po naročilu in ugodnosti. Popravila bazenov in vse iz steklenega vlakna (f. de vidrio) - Tel.: 659-9892
ORIENTE S.R.L. - Prevozi - poroke - rešilni avtomobili - mrliske vežice - Rep. O. del Uruguay 2651 (ex Camino de Cintura) 1754 San Justo - TEL 651-2500, 651-2335

Splošna pomoč in nasveti o industrijski higieni in varnosti; Tel: 659-3574; Viktor Fekonja
PSIHOANALIZA

Psihoanalitični konzultorij; lic. psih. Marko Mustar; Santa Fé 3228, 3°, "M" - Capital - Tel: 83-7347 in 71-3546.

Psihoanalitični in psihoterapični konzultorij; psihologinja Olga Žužek; Moreno 609; 1° "C" - Quilmes. Torej od 17.30 do 20. ure, četrtek ob 13. do 19. ure, sobota, od 10. do 12. ure - Tel.: 256-1313.

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. Elektro Ader - Franci Jarc. Av. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947 / 762-1947

Varnostni elektronski sistemi (alarmi) za hiše - tovarne - avtomobile. Inž. Janez M. Petkovšek, Amiant 9969 - Tel.: 769-1791 - Loma Hermosa
 Kadar se o računalnikih (kompjuterjih) govori, inž. Janez Kocmur vam poskrbi. Tel.: 651-7459 - Brandsen 2167 - San Justo.

SERVIS

Dolenc Lojze - popravila barvne TV, video-kaset, radio snemalcev, kaset in avdio - Cerviño 3942 - San Justo - Tel.: 651-2176.

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantes óseo-integrados; sreda in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Senk - Tel.: 762-2840.

Turizem Bled - Najugodnejše cene za polet z avionom in turizem po svetu - Tel. 628-9504

LEGAJO Nº 3545-82

Počitnice, izleti in potovanja v domovino informacije, hotelske namestitve, avtobusni prevozi, posredovanje vizumov in menjalnice. H. Yrigoyen 2742 - San Justo - Tel.: 441-1264/1265

ADVOKATI

dr. Vital Ašič - odvetnik - ponedeljek, sreda, petek od 17 do 19 - Don Bosco 168 - San Isidro - Tel.: 743-5985.

dr. Franc Knavs - odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 45-0320 in 46-7991

dr. Mariano Radonič, odvetnik, od ponedeljka do petka od 17 do 20 ure, Mar del Plata in okolica. Olavarría 2555, Mar del Plata (7600) Tel.: (023) 51-0180/0177

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave - privatne - trgovske - industrijske - odobritev nacrto - Andrej Marolt - Avellaneda 216 - San Miguel - Tel.: 664-1656.

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón.

REDECORA - celotna oprema stanovanj; blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224 - Ramos Mejía - Tel.: 654-0352.

Alpe Hogar - Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - (1826) Rem. de Escalada - Tel.: 248-4021.

Garden Pools - konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt - Pte. Illia (Ruta 8) Nº 3113 - (1663) San Miguel - Tel.: 664-1656.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA - Bmé. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA - Bmé. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uraduje ob četrkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Cena največ štirih vrstic \$ 3 - za enkratno objavo, za vsak mesec - 4 številke - \$ 9 -

Podjetje za grafično oblikovanje išče tipkarja/ico v slovenščini in španščini.

Prositi za pogovor med 10. in 18. uro na tel.: 362-7215/1346

Slovensko gledališče Buenos Aires

F. S. Finžgar

Naša kri

Ijudska igra v 4 dejanjih

Predstavi: sobota 4. aprila ob 21. uri
nedelja 5. aprila ob 17. uri

Začetek točno ob napovedani uri.

Slovenska hiša, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires

TEČAJ SLOVENŠČINE ZA ŠPANSKO GOVOREČE OTROKE

Pouk vsako soboto od 9.30 do 12.30 v Slovenski hiši

A	37	25	39	34	87
B	27	7	48	65	29
C	51	56	20	41	
Č	45	54	70	22	36 75 82
D	15	43	88	32	79 86
E	9	53	12	77	59
F	31	8	14	73	23
G	90	21	42	16	68
H	18	69	64	52	83 3
I	50	46	40	60	84 91 49
J	80	57	33	26	
K	28	47	58	67	2 85 81 92
L	76	17	71	11	44 63 94
M	62	35	4	89	93 38 5
N	24	10	72	78	13
O	6	30	19	55	61 66 1 74

Iz besed v 1. razpredelnici prenesi vsako črko na isto številko v kvadrat. Tam dobiš besedilo slovenskega literata, katerega priimek in naslov dela sestavljajo prve črke razpredelnice:

A. Majhen tok vode; B. Z železnim oksidom napaden; C. Reka v severni Španiji; Č. Mlahav, brez značja; D. Računski postopki, izkanje neznanke; E. Brez denarja, ubog; F.

Društvo Slovenska Pristava

vabi vse rojake na slovesnost preimenovanja ulice Monte v ulico REPUBLIKA SLOVENIJA

5. aprila s sledečim sporedom:

10.30 v cerkvi Señor de los Milagros (župnija g. Himmelreicha) slovesno ustoličenje in kronanje podobe Brezjanske Marije ter odkritje spominske plošče. Nato zahvalna sv. maša.

12.00 pred Pristavo pozdrav gostov in odkritje spominske plošče, nato pa v spodnjem salonu napitnica s prigrizkom.

Lepo vabimo zlasti narodne noše z zastavami.

O 1	K 2	H 3	M 4		M 5	O 6	B 7
F 8	E 9	N 10	L 11		E 12	N 13	F 14
D 15	G 16	L 17		H 18	O 19	C 20	G 21
C 22	F 23	N 24	A 25		J 26	B 27	K 28
B 29	O 30	F 31		D 32	J 33	A 34	
M 35	C 36	A 37	M 38	A 39		I 40	C 41
G 42		D 43	L 44	C 45	I 46		K 47
B 48	I 49		I 50	C 51	H 52	E 53	C 54
O 55		C 56	J 57	K 58		E 59	I 60
O 61	M 62		L 63	H 64	B 65		O 66
K 67	G 68	H 69	C 70	L 71	N 72	F 73	O 74
		C 75	L 76	E 77	N 78		D 79 J 80
K 81	C 82	H 83		I 84	K 85	D 86	
A 87	D 88	M 89		G 90	I 91	K 92	
M 93	L 94						

Pripovedni; G. Hitro, brž, brez odlašanja; H. Združim, zavijem; I. Prejemam; J. Četrkotni lik; K. Pripadnik starega germanskega naroda; L. Dišava, duhovi; M. Dobro pripravljen, izvežban; N. Vozne poti; O. Neverniski, krivoverski.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
 Director: Valentín B. Debeljak
 Proprietario: Eslovenia Unida
 Redacción y Administración:
 RAMON L. FALCON 4158
 (1407) BUENOS AIRES
 ARGENTINA
 Teléfono y Telefax: (54-1) 643-0241

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:

za Argentino \$ 50; pri pošiljanju po pošti pa \$ 55; ZDA in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 100 USA dol.; obmejne države Argentine 90 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 75 USA dol.

Čeke na ime „ESLOVENIA LIBRE“.

Stavljenje in oblikovanje:

MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215

Talleres Gráficos "VILKO" S.R.L.,
 Estados Unidos 425 - Tel./Fax.: 362-7215
 (1101) Buenos Aires

OBVESTILA

SOBOTA, 28. marca:

1. kulturni večer SKA: Predstavitve zbornika Profesor Ernest Tomec v Slovenski hiši ob 20.

NEDELJA, 29. marca:

Predavanje dr. Boža Finka o novi zakonodaji v Sloveniji. V Hladnikovem domu v Slovenski vasi ob 10.30.

SREDA, 1. aprila:

Prvi letošnji sestanek ZSMŽ v Slovenski hiši ob 17. Predava dr. Alojzij Starc: Cerkev in izseljensko vprašanje.

SOBOTA, 4. aprila:

Redni pouk slovenskega Sredješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

F. S. Finžgar: Naša kri, v Slovenski hiši, ob 21. uri.

NEDELJA, 5. aprila:

Na Pristavi slovesnost imenovanja ulice Republika Slovenija.

F. S. Finžgar: Naša kri, v Slov. hiši, ob 17.

Redni občni zbor društva Slovenska vas. Prvi sklic ob 16. Pričetek uro kasneje ob vsaki izeležbi.

O izkustvu klinične smrti bo po mladinski maši v Slomškovem domu govorila Teodora Geržinič.

„Bog je ljubezen.“

V nedeljo, 15. marca je odšla h Gospodu po težki bolezni v 65. letu naša draga mama, sestra, gospa

Mara Kočar roj. Šilar

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam stali ob strani v času bolezni, zanjo molili in se od nje poslovili pri pogrebni sveti maši in jo spremili na pokopališče Villegas, kjer skupaj z možem Ivanom čaka vstajenja.

Posebej se zahvaljujemo dr. Mihui Starihu za njegovo požrtvovalno skrb v bolezni, župniku Jožetu Škerbcu za duhovno oskrbo, pogrebno sv. mašo in vodstvo pogreba, dr. Alojziju Starcu in g. Tonetu Bidovcu za molitve ob krsti. Naša zahvala sosedi Koki, Mariji Maljevi in Lojzetu Sedeju za njihovo požrtvovalno skrb.

Žalujoci: hči Marija in sin Ivan, bratje: Ivan, Lojze in Marjan z družinami svak Lojze z družino in ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Šmartin-Kranj, Tartagal.